

Sandefjord, 7. november 2015: Vedtak i sak 150-2015.

Klager: NN og NN2 v/adv. YY, Tromsø.

Innklaget: Boligbyggelagens Inkassoforetak AS, Postboks 384, 8001 Bodø.

Saken gjelder: Om kravet er korrekt varslet, i samsvar med gjeldende regelverk. Om det samsvarer med god inkassoskikk å iverksette samtidig, utenrettslig pågang mot samskyldnere og kreve maksimalt gebyr av begge skyldnere.

Drammensveien 145A
Postboks 53 Skøyen, 0212 Oslo
Tlf.: 33 46 56 57. Faks: 23 13 19 70
E-Mail: post@inkassoklagenemnda.no
Bankgiro: 2490.56.30748
Org.nr.: 971 317 612
www.inkassoklagenemnda.no

1. Kravet.

Saken gjelder restkrav etter delbetaling av felleskostnader til sameiet der klagerne bor. Grunnet tastefeil ble det betalt kr 62,81 for lite på faktura for januar 2015.

2. Saksforholdet.

Restkravet ble purret i separate inkassovarsler, begge datert 20.02.15. Det ble opprettet en sak mot hver av skyldnerne, som er ektefeller, henholdsvis sak 78813 og 78813A som begge gjaldt fakturanummer 1904827 med forfall 01.02.15. Hovedkrav kr 62,81, renter 0,30 og purregebyr kr 65 ble krevd av hver av skyldnerne. I varslet het det blant annet «Dersom kravet med påløpte renter og omkostninger ikke er betalt innen betalingsfristens utløp, vil saken bli sendt til inkasso, og det vil da påløpe ytterligere omkostninger og renter.» og «Har kravet medeier(e), vil innfordringen mot alle parter gjøres parallelt. Dette betyr at hovedkrav og renter kun skal betales en gang, mens gebyrer og eventuelle salær betales av alle parter».

Likelydende betalingsoppfordringer ble sendt 10.03.15, en til hver av ektefellene. Hovedkravet utgjorde kr 0, renter var spesifisert med kr 0,46 og det ble krevd kr 406,25 i utenrettslige inkassoomkostninger.

Innklagede åpnet nye saker (89198 og 89198A) og sendte 20.04.15 inkassovarsel til begge skyldnere. Hovedkravet var spesifisert med kr 62,81 og gjaldt etter det opplyste fakturanummer 1930710, med faktura- og forfallsdato 01.04.15. Totalt krav utgjorde kr 128,11. Varslene var for øvrig likelydende med inkassovarslene 20.02.15.

Varsel ved særlig tvangsgrunnlag ble 22.04.15 sendt begge klagerne. Kravet var knyttet til faktura 1904827. Inkassosalær (tungt salær) var oppgitt til kr 812,50. I tillegg var det krevd renter med kr 0,46, samt renter på omkostninger med kr 1,34, totalt kr 814,30.

Hustruen betalte kr 814,30 den 24.04.15.

Betalingsoppfordring/varsel om at sak reises, ble deretter sendt ektemannen vedrørende faktura 1930710. I tillegg til renter kr 0,13 var det beregnet utenrettslige omkostninger med kr 406,25, totalt kr 406,38. For å unngå ytterligere pågang fra inkassator, betalte hustruen den 27.04.15 kr 128,11.

På vegne av skyldnerne fremsatte advokat YY klage til Inkassoklagenemnda. Det ble stilt spørsmål ved grunnlaget for inkassokostnadene, samt om saken var håndtert i samsvar med god inkassoskikk. Vedlagt klagen lå prinsipputtalelse/fortolkning fra Justis- og beredskapsdepartementet, av 24.09.99; § 20 - Forståelse av inkassoforskriften kapittel 2 ved samtidig inndrivning av et krav mot solidariskyldnere.

Klagen ble oversendt innklagede for uttalelse. Innklagede ble samtidig oppfordret til å redegjøre for hvorvidt man anså inkassovarselet å være i samsvar med gjeldende regelverk.

Innklagede redegjorde for behandlingen av sakene og fremla utskrifter fra saksbehandlersystemet. Videre var det vist til at selskapets rutiner ved manglende betaling av fakturakrav (i dette tilfellet Felleskostnader) hvor det er flere solidar skyldnere, er i tråd med inkassoloven § 8. Det var endelig vist til at sakene var avsluttet og at de hadde frafalt kravet om purregebyr/salær mot den andre part i disse sakene.

Advokat YY viste i e-post 04.09.15 til at restbeløpet ble betalt allerede 02.03.15 og ikke 29.04.15 slik innklagede hadde opplyste i sitt tilsvarende svar til Inkassoklagenemnda. Den 28.04.15 ble hovedkravet betalt for andre gang. Eventuell avslutning av sakene var ikke formidlet til skyldnerne. Ny betalingsoppfordring, i sak 89198, ble utstedt 13.05.15. Det forelå således ingen omstendigheter som tilsa at saken var avsluttet hos inkassator. Det ble videre påpekt at det er uklart hvordan innklagede stiller seg til det prinsipielle spørsmålet om adgangen til å kreve dobbelt salær i tilfeller hvor solidar skyldnere er ektefeller og omstendighetene er lik som i denne saken, et spørsmål det er viktig å avklare for fremtiden.

Klagers e-post ble oversendt innklagede, med oppfordring til å kommentere klagerens anførsler og kommentarer. Innklagede besvarte henvendelsen. Det ble redegjort for at innbetalingen 02.03.15 dekket resthovedkravet på termin 2 (februar). Saken 78813/A ble avsluttet etter at purregebyr og salær ble betalt 24.04.15 av solidar skyldner. Innbetalingen 28.04.15 dekket rest hovedstol og purregebyr for april, i sak 89198/A. 13.05.15 ble det utstedt en betalingsoppfordring med purregebyr/salær. Saken ble avsluttet uten belastning av purregebyr/salær. Det var videre redegjort for innklagedes vurdering av hvorvidt saken var håndtert i samsvar med god inkassoskikk.

Innklagedes brev ble oversendt advokat YY som bemerket at innklagede fortsatt ga inntrykk av at grunnlagene for kravene var to likelydende hovedstoler i sakene, hvilket er feil. Det er kun fellesutgiftene for januar som ble betalt med kr 62,81 for lite. Øvrige fellesutgifter for februar til d.d er innbetalt fullt ut. Det bemerkes at innklagede fortsatt ikke har gitt uttrykk for, og virker uvillig til å gi et klart svar på hvilken praksis de har for håndtering av denne typen saker. YY mente at saken nå var opplyst, både faktisk og rettslig, og anmodet om at saken ble overført til Inkassoklagenemnda for behandling og avgjørelse.

Advokat YYs brev ble oversendt innklagede som i brev av 05.10.15 viste til at advokat YYs spørsmål var besvart allerede i deres brev av 09.07.15 (antakelig feildatert, trolig 17.07.15).

Innklagedes brev ble oversendt advokat YY. Partene ble samtidig orientert om at saken ville bli behandlet på nemndsmøte 23.11.15.

Begge parter fremkom med ytterligere kommentarer til saken før den ble tatt under nemndbehandling.

3. Partene anfører.

Klagerne anfører at krav med purregebyr ble sendt hustruen uten forutgående påkrav fra fordringshaver eller inkassator. Første krav i saken mot hustruen kom fra inkassator og var på tilsvarende beløp som saken overfor ektemannen.

Klagerne har videre anført at innklagede ikke har grunnlag for å påføre fordringshaver og skyldnerne kostnader fordi de ikke er «nødvendige» jf. inkassoloven § 17. Kostnadene må ha vært nødvendige for at fordringshaver skal kunne inndrive kravet, noe som må avgjøres etter en konkret vurdering.

Maksimalsatsene etter inkassoforskriften gjelder for «det enkelte krav». Ordlyden tilsier at det med det enkelte krav menes hvert av hovedkravene som skal drives inn, altså en maksimalsats for hver hovedstol. I uttalelse fra Justisdepartementet i sak 99/12368 foretas det, ut fra reelle hensyn, en utvidende tolkning av begrepet «det enkelte krav» til også å gjelde tilfeller hvor samme hovedstol drives inn mot solidar skyldner. Den utvidende tolkningen baserer seg på reelle hensyn, blant annet utledet av hovedregelen i inkassoloven § 17. Det mest tungtveiende hensynet fremstår dog som hensynet til at inkassator skal få dekket nødvendige kostnader ved inndrivelsen. Justisdepartementet har åpnet for å fremme krav mot hver av skyldnerne, da inkassators arbeid og kostnader vil være like stort som i tilfeller der det dreier seg om inndrivning av ulike krav. Dette kan i noen

tilfeller være riktig, dersom inkassator må spore opp solidar skyldneren, finne adresse, sende selvstendige krav og ellers forholde seg til en skyldner som er uavhengig eller kan ha andre interesser enn hovedskyldner. Den unyanserte tolkningen fra Justisdepartementet bør derimot ikke legges til grunn i tilfeller hvor saken ikke reelt påføres slike merkostnader som det henvises til, eller hvor kostnadene for øvrig ikke kan anses nødvendige.

Det anføres at krav fremmet ovenfor ektefeller, som bor på samme adresse og normalt sammen betaler bokostnadene, må anses som ett enkelt krav, og ikke to adskilte krav. I denne saken er pågangen rettet mot et ektepar, som bor i samme leilighet og som fordringshaveren har forholdt seg til over mange år. Fordringshaver har i denne saken enkel tilgang til kontaktinformasjon til ektefellene, og kravene kunne om så vært sendt i samme konvolutt. Inkassator har klart mindre arbeid og lavere kostnader ved inndrivelse av krav ovenfor ektefeller enn ovenfor andre uavhengige solidar skyldnere. Det er derfor meget begrenset hvilke merkostnader som påløper for fordringshaver for inndrivelse av kravet. Uttalelsen fra Justisdepartementet kan ikke legges til grunn i tilfeller som her er beskrevet på grunn av omstendighetene tilsier en annen vektlegging av de gjeldende reelle hensyn. I denne saken gir heller ikke de reelle hensynene grunnlag for å foreta en utvidende tolkning av inkassoforskriften § 2-2. Derimot så er det i denne saken større grunn til å forholde seg til ordlyden, som også gir best forutberegnelighet for forbruker og inkassoforetak. I tillegg vil en slik tolkning være i tråd med den alminnelige rettsoppfatningen. Det bemerkes imidlertid at den formelle sivilstatusen for solidar skyldnere ikke har avgjørende betydning for spørsmålene i denne saken. Dette fordi de samme reelle hensyn gjør seg gjeldende overfor samboere. Det sentrale er at de lever på samme adresse, er godt kjent for fordringshaver og at kravet gjelder løpende bokostnader.

Innklagede har anført at tvangsfullbyrdsloven § 4-18 legger føringer på når samskyldner skal varsles. Til dette nevnes at varsel etter denne bestemmelsen kun er nødvendig for det tilfellet at tvangsdekning skal begjæres, og er derfor ikke nødvendig å sende før senest samtidig med varsel om tvangsdekning. Det anføres dog fortsatt at det kun påløper begrenset med kostnader for innklagede ved å varsle den andre ektefellen.

Inkassator har fått dekket sine krav fullt ut hos den ene ektefellen, mens pågangen fortsatte mot den andre ektefellen. Dette fremstår som sterkt urimelig, særlig i tilfeller hvor kostnadene til inkassator ikke kan anses å ha vært nødvendige for inndrivelse av en hovedstol av en så begrenset størrelse det her er tale om, jf inkl § 17. Det anføres i denne sammenheng at andre inkassatorer som inndriver samme type krav har en langt mer rimelig praksis ved at de frafaller inkassokostnader avkrevd av den annen part når krav med kostnader blir betalt av den ene parten. Kostnadene som er krevd dekket av innklagede, anses unødvendig høye da de langt overstiger de reelle kostnadene. Den intense pågangen mot ektefellene fremstår som urimelig og som et urimelig sterkt påtrykk i strid med inkassoloven § 8.

Innklagede anfører at deres rutiner ved manglende betaling av fakturakrav (i dette tilfelle Felleskostnader) hvor det er flere solidar skyldnere er i tråd med inkassolovens § 8. Det anføres videre at salærberegningen er i tråd med inkassoloven § 17 samt Justis og beredskapsdepartementet prinsipputtalelse av 24.09.99.

Borettslag/sameier har legalpant (særlig tvangsgrunnlag) for fellesutgifter. Medeier/samskyldner må varsles særskilt for at en senere begjæring om tvangsfullbyrdelse av panteobjektet skal kunne tas til følge. Ved samtidig inndrivning av et krav mot medeier/samskyldner ved manglende betaling av felleskostnader, er prosedyren i BBL Inkasso at det opprettes sak og misligholdte krav fremmes ovenfor medeiere/samskyldnere. Dette for å sikre at samtlige hjemmelshavere blir varslet om manglende betaling av felleskostnader og de prosesser som er iverksatt for å sikre betaling. Å sende et felles varsel til ektefeller vil ikke på forsvarlig måte sikre at begge får kunnskap om kravet. Innklagede har naturlig nok ikke oversikt over skyldner og medeiers sivilrettslige og formuesrettslige forhold. Uavhengig av sivilstatus for hjemmelshavere med samme adresse er det i tråd med god inkassoskikk å sende separate skriftstykker til alle hjemmelshavere. I samsvar med Justis og beredskapsdepartementet prinsipputtalelse av 24.09.99 kan inkassator kreve inkassosalær beregnet etter størrelsen på hovedkravet fra hver av skyldnerne som det er innledet utenrettslig inndrivning mot. Uttalelsen legger til grunn at det foreligger et selvstendig krav mot den enkelte skyldner, og slik vi oppfatter det er det ikke mulig å stille noen generell begrensning for tilfeller hvor medeiere/samskyldnere er ektefeller.

Det har gjennom 2014 og 2015 vært registrert 6 saker mot klagerne, som i perioder har ligget opptil 3 mnd. på etterskudd med den månedlige betalingen av felleskostnader. Felleskostnader med forfall 01.05.14 ble betalt

18.06.14 og forfall henholdsvis 01.07. og 01.08.14 ble betalt 02.10.14. Ved vurdering av om saken skulle vært stoppet tidligere grunnet beløpets størrelse må man ta i betraktning at klagerne har hatt flere saker de siste månedene.

Sak 78813/A gjelder opprinnelig rest hovedkrav på termin 2 (februar). Saken ble avsluttet etter betaling av purregebyr og salær av hustruen. Sak 89198/A gjelder rest hovedstol og purregebyr for april. Saken ble avsluttet 26.05.15 etter hustruens betaling av hovedkrav og purregebyr 28.04.15.

4. Inkassoklagenemndas syn på saken.

Saken ble behandlet i fulltallig nemndsmøte 23. november 2015 og vedtak ble truffet med følgende begrunnelse:

Etter inkassoloven § 22 og avtale mellom Norske Inkassobyråers Forening og Forbrukerrådet av 20. februar 2003 om klagenemnd for inkassotjenester behandler Inkassoklagenemnda klage på inkassoselskaper i forbindelse med tvist om forpliktelser etter inkassoloven. Det følger av inkassoloven § 22 tredje ledd at skyldner kan kreve nemndbehandling av enhver tvist der nemnda er kompetent, hvis skyldneren har saklig interesse i å få nemndas uttalelse i saken.

Advokat YY angir i sin klage at han representerer den ene ektefellen, men selv om det kun er den ene ektefellen som har henvendt seg til advokaten, anser nemnda at vedkommende ektefelle representerer begge i en sak som denne, noe som også er lagt til grunn av innklagede. Begge ektefeller er derfor angitt som klager i saken.

I nærværende sak er hovedkravet erkjent og uomtvistet, mens det er iverksatt inkasso overfor to solidarskyldnere av to identiske krav. Innsigelsene er knyttet til fordringshavers og innklagedes rett til å iverksette inkasso og kreve full erstatning for utenrettslige kostnader mot begge skyldnerne.

Innklagede har opplyst at både sak 78813 og 89198 er avsluttet uten at skyldner er belastet med kostnader (purregebyr, salær og renter). I sak 89198A er hovedstol, purregebyr og renter tilbakebetalt hustruen som betalte det som ble avkrevd (hovedstol, purregebyr og renter). Nemnda har i sin praksis lagt til grunn at når kravet på inkassokostnadene er bortfalt før møte i nemnda, er klagers saklige interesse i å få nemndas uttalelse bortfalt, i det nemnda ikke råder over andre sanksjonsmidler enn å frita skyldneren for å betale utenrettslige kostnader (inkassokostnader). Sak 78813, 89198 og 89198A tas derfor ikke under realitetsbehandling (avvises).

Kravet på salær er opprettholdt og betalt av hustruen i sak 078813A til tross for fremsatte innsigelser mot kravet. Nemnda er således saklig kompetent til å behandle denne saken. For å få et fullstendig bilde av den vil også forhold rundt kravet mot solidarskyldner bli omtalt.

Inkassoklagenemnda tar utgangspunkt i inkassoloven § 17 første ledd som bestemmer at skyldneren plikter å erstatte fordringshaverens nødvendige kostnader ved utenrettslig inndrivning etter standardsatser fastsatt i forskrifter med hjemmel i § 19.

Inkassoklagenemnda legger til grunn at felleskostnader faktureres den ene ektefellen (ektemannen) månedlig og at det i januar 2015 ble betalt kr 62,81 for lite. Det er videre lagt til grunn at kr 62,81 ble betalt 02.03.15, hvilket var etter at inkassovarsel var sendt, men innenfor betalingsfristen i varselet. Slik nemnda oppfatter det, ble februarterminen betalt med tilsendt faktura, men grunnet innklagedes føring etter saldometoden ble udekket rest fra januar dekket opp slik at kr 62,81 fremkom som manglende betalt også for februarterminen. Dette antas å være årsaken til at sak 89198/89198A ble iverksatt overfor hver av samskyldnerne og viser, slik nemnda ser det, at det bokføringsprinsipp som innklagede benytter, fører til uheldige konsekvenser og er i strid med gjeldende obligasjonsrettslige prinsipper om at det er skyldneren som har førsteretten til å bestemme hva som betales. I dette tilfellet ved å betale tilsendt faktura for februar 2015.

Inkassoloven gjelder inndrivning av forfalte krav og det er en forutsetning at kravet er brakt til forfall. Det følger av inkassoloven § 17 første ledd at skyldneren plikter å erstatte fordringshaverens nødvendige kostnader ved utenrettslig inndrivelse. Etter § 17 andre og fjerde ledd kan inkassokostnader likevel ikke kreves dersom kravet ikke er korrekt varslet, det ikke er opptrådt i samsvar med god inkassoskikk eller der skyldneren hadde innsigelse som det var rimelig grunn til å få vurdert før inndrivningen ble satt i verk, med mindre skyldneren burde fremsatt innsigelsen tidligere.

Klagerne har anført at kravet ikke er varslet med påkrav overfor hustruen, i det hun ikke skal ha mottatt noen faktura eller påkrav før inkassovarslet. Nemnda viser til at innklagede, som den profesjonelle part, har bevisbyrden for å dokumentere at kravet er brakt til forfall overfor den enkelte skyldner. Nemnda kan ikke se at innklagede har fremlagt slik dokumentasjon og må da legge til grunn at kravet ikke er brakt til forfall overfor vedkommende. Inkasso kunne derfor ikke iverksettes overfor henne, jf. inkassoloven § 9 første ledd bokstav a og kravet på inkassokostnader er følgelig ikke rettmessige og må allerede av denne grunn bortfalle.

Inkassoklagenemnda legger til grunn som det klare utgangspunkt, at erstatningsplikt for utenrettslige inkassokostnader krever hjemmel i lov eller forskrift. Inkassoloven § 17 hjemler erstatningsplikt for fordringshavers nødvendige kostnader. Justis- og beredskapsdepartementet har i prinsipputtalelse av 24.09.99 uttalt at «Det må derfor være adgang etter inkassoloven til å sette i verk inndrivning mot flere av skyldnerne samtidig for samme krav». Dette er begrunnet med at selv om hovedkravet mot hver av skyldnerne er det samme, vil inkassators arbeid og kostnader være like stort som i tilfeller der det dreier seg om inndrivning av ulike krav. Departementet har lagt til grunn at inkassoforskriftens uttrykk «det enkelte krav» menes det krav som retter seg mot den enkelte skyldner.

Klagerne anfører at det ikke har vært nødvendig å gå til inkasso for det beskjedne restbeløpet som gjensto, og at det uansett var unødvendig å iverksette pågang mot begge solidarskyldnerne. Med bakgrunn i at erstatningsplikten for inndrivingskostnadene er objektiv, har Inkassoklagenemnda i sin tidligere praksis tolket nødvendighetskriteriet strengt. Momenter som er blitt vurdert er fordringshavers behov for kostnadsdekning og effektiv saksbehandling mot skyldners behov for beskyttelse mot unødige kostnader. Da klagerne har nådd fram på annet grunnlag, har ikke nemnda gått inn i vurderingen av om de anførte forhold i denne saken tilsier en strengere fortolkning av om omkostningene er nødvendige, når kravet gjelder felleskostnader og solidarskyldnerne bor på samme adresse som kravet gjelder. Nemnda har likevel merket seg at innklagede har ført saken videre mot begge parter uten at det fremgår at det er gitt en rettslig begrunnelse for å opprettholde kravene, samt at kravet mot den ene ektefellen (ektemannen) ble avsluttet lenge etter at kravene var betalt av den andre og uten at dette ble formidlet til førstnevnte.

Inkassoklagenemnda har videre, rutinemessig og av eget tiltak, vurdert om fordringshavers inkassovarsel og betalingsoppfordring er i samsvar med gjeldende regelverk.

Inkassoloven § 9 inneholder ingen regel om at skyldner må informeres om kostnader som kan påløpe ved inkassopågang slik det fremgår av inkassoloven § 10, som gjelder betalingsoppfordring, og der det i annet ledd bokstav e fremgår det at skyldneren i betalingsoppfordringen skal varsles om at unnlatt betaling kan føre til ytterligere kostnader.

I NOU 1983:8 er kravene til spesifisering i varslene omhandlet. Det fremgår der at det ikke kan kreves at det presist angis hvilke kostnader som vil påløpe. Det er tilstrekkelig å nevne at det vil påløpe ytterligere kostnader som kan bli belastet skyldneren. Det presiseres at det ikke under noen omstendighet må oppgis uriktig høye kostnader eller gis inntrykk av at dette er kostnader skyldneren må bære uavhengig av sakens utfall. Finanstilsynet har i sin tilsynspraksis innrettet seg etter dette, og har også lagt til grunn at verken inkassovarsel eller betalingsoppfordring uforbeholdent skal gi uttrykk for at det vil påløpe inkassokostnader (etter lett eller tung sats) ved unnlatt betaling innen de lovpålagte frister. Begrunnelsen er at en skyldner som fremmer innsigelser mot kravet som han har rimelig grunn til å få vurdert, ikke er erstatningspliktig.

Inkassoklagenemnda har i en rekke avgjørelser lagt denne lovforståelse til grunn når det gjelder inkassovarsler. Etter nemndas syn er det fremlagte inkassovarslet i strid med inkassoloven, idet det må forstås slik at oversittelse av betalingsfristen uten videre vil føre til økte kostnader. Det vises særlig til at det i varselet heter

«Dersom kravet med påløpte renter og omkostninger ikke er betalt innen betalingsfristens utløp, vil saken bli sendt til inkasso, og det vil da påløpe ytterligere omkostninger og renter».

I samsvar med etablert praksis mener nemnda at dette øker betalingspresset og utsetter klager for urimelig påtrykk, jf. inkassoloven § 8 annet ledd.

Inkassoloven § 10 inneholder regler om hva betalingsoppfordringen skal angi. I bokstav d) fremgår det at betalingsoppfordringen skal angi hvilken sats for forsinkelsesrente som i tilfelle er brukt og dato for når det er beregnet forsinkelsesrente fra.

Inkassoklagenemnda kan ikke se at forsinkelsesrentesatsen er oppgitt, ei heller når den er beregnet fra. Det følger da av inkassoloven § 17 fjerde ledd at skyldners plikt til å erstatte de utenrettslige inkassoomkostningene er også av denne grunn bortfalt.

Vedtaket er enstemmig.

5. Vedtak:

1. Klagen avvises i sak 78813, 89198 og 89198A.
2. Klagerne gis medhold og har krav på tilbakebetaling av de utenrettslige inkassoomkostningene i sak 78813A.

Rune Jensen
Leder Inkassoklagenemnda